

Sygn. akt I C 1641/15 upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2018 r.

Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący : SSR Małgorzata Andrzejkowicz

Protokolant : Joanna Wesołowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2018 r. w S.

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej w W.

przeciwko M. K.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej M. K. na rzecz powoda (...) spółki akcyjnej w W. kwotę 1.896,06 zł (jeden tysiąc osiemset dziewięćdziesiąt sześć złotych sześć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 listopada 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., zaś od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 544,92 zł (pięćset czterdzieści cztery złote dziewięćdziesiąt dwa grosze) tytułem kosztów procesu.

SSR Małgorzata Andrzejkowicz

Sygn. akt I C 1641/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 listopada 2014 r. wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł przeciwko pozwanej M. K. o zapłatę kwoty 2.500,73 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazano, że wierzytelność dochodzona przez powoda wynika z umowy pożyczki w kwocie 2000 zł stanowiącej kredyt konsumencki zawartej w formie pisemnej oznaczonej numerem (...) i wypłaconej w dniu 3 lipca 2014 r. Powód również, że na wartość przedmiotu sporu złożyły się:

- a) kwota 1857,14 zł stanowiąca sumę niespłaconych rat kapitałowych;
- b) kwota 38,92 zł stanowiąca skapitalizowaną kwotę odsetek w wysokości 9 % w stosunku rocznym od kwoty niespłaconego kapitału
- c) kwota 123 zł tytułem kosztów przygotowania i wysyłki monitu
- d) kwota 75 zł tytułem przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego
- e) opłata administracyjna w kwocie 45 zł

f) opłata przygotowawcza w wysokości 361,67 zł

Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie przekazał sprawę do rozpoznania tut. Sądowi.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 22 kwietnia 2015 r. tut. Sąd uwzględnił żądanie pozwu w całości.

W sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa. Podała, iż roszczenie jest zawyżone w zakresie kosztów windykacyjnych i opłaty przygotowawczej, które to koszty przekraczają realnie poniesione przez powoda koszty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 lipca 2014 roku pozwana M. K. zawarła z (...) S.A. z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...) na kwotę 2000 zł. Pożyczka podlegała oprocentowaniu w wysokości 9 % w skali roku. W umowie wskazano, że pozwana zobowiązana jest zwrócić kwotę pożyczki poprzez wpłatę rat kapitałowych i odsetek powiększonych o opłatę administracyjną i opłatę przygotowawczą oraz ewentualne koszty dodatkowe na rachunek pożyczkodawcy wskazany w umowie w 14 miesięcznych ratach, w terminach płatności określonych zgodnie z umową i zgodnie z harmonogramem. Opłata przygotowawcza (jednorazowa) rozdzielana proporcjonalnie do liczby rat wynosiła łącznie 390 zł. Opłata ta obejmowała poniesione przez pożyczkodawcę koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki. Z kolei opłata administracyjna wynosiła miesięcznie 15 zł i obejmował czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta itp.

Całkowita kwota pożyczki do zapłaty wynosiła łącznie 2712,36 zł. Zgodnie z pkt 13 umowy pożyczki, w przypadku opóźnienia klienta w spłacie rat pożyczki pożyczkodawca był uprawniony do podjęcia działań upominawczo-windykacyjnych których koszt ponosi każdorazowo klient w wysokości: 25 zł koszt przygotowania i wysyłki pierwszego monitu, 49 zł za przygotowanie i przesłanie drugiego wezwania do zapłaty, 49 zł za przygotowanie i przesłanie ostatecznego wezwania do zapłaty oraz kwotę 75 zł za przekazanie sprawy do postępowania windykacyjnego. W pkt 14 umowy ustalono, iż łączne koszty ponoszone przez klienta w związku prowadzonymi wobec niego działaniami upominawczo-windykacyjnymi nie może przekroczyć 198 zł. W pkt 15 umowy ustalono, iż pożyczkodawca może rozwiązać umowę z przyczyn leżących po stronie klienta z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia przypadku opóźnienia klienta ze spłatą zadłużenia wynikającego z umowy przekraczającego 60 dni. Dla skuteczności wypowiedzenia wymagane jest złożenie i wysłanie listem poleconym na adres zamieszkania lub korespondencyjny podany przez klienta oświadczenia o wypowiedzeniu.

Dowód:

- umowa pożyczki k. 20-26

- harmonogram spłat k. 27

Pismem z dnia 12 września 2014 r. pożyczkodawca w związku z zadłużeniem przekraczającym 10 dni monitował pozwaną do dobrowolnego uregulowania zadłużenia w kwocie 225,99 w terminie do dnia 19 września 2014 r.

Pismem z dnia 29 września 2014 r. pożyczkodawca w związku z zadłużeniem przekraczającym 20 dni wezwał pozwaną do dobrowolnego uregulowania zadłużenia w kwocie 274,99 w terminie do dnia 6 października 2014 r.

Pismem z dnia 15 października 2014 r. pożyczkodawca w związku z zadłużeniem przekraczającym 30 dni wezwał pozwaną do dobrowolnego uregulowania zadłużenia w kwocie 522,39 w terminie do dnia 22 października 2014 r.

Dowód:

- monit k. 28
- wezwanie do zapłaty k. 29
- ostateczne wezwanie do zapłaty k. 30
- dowód nadania k. 31

Wobec zaprzestania regulowania przez pozwaną należności pismem z dnia 31 października 2014 r. pożyczkodawca działając na podstawie pkt 15 umowy pożyczki poinformował pozwaną o rozwiązaniu umowy pożyczki z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia. Jednocześnie wezwał pozwaną do zapłaty całości wymagalnego zadłużenia, które wyniosło łącznie 2.522,17 w terminie do 14 listopada 2014 r.

Dowód:

- wypowiedzenie umowy pożyczki oraz ostateczne wezwanie do zapłaty k. 32
- dowód nadania k. 33

Sąd zważył, co następuje:

Nie ulega wątpliwości, że strony postępowania łączyła umowa pożyczki. Zgodnie z treścią art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Ustalony stan faktyczny Sąd oparł na niekwestionowanych przez żadną ze stron dowodach z dokumentów.

W niniejszej sprawie pozwana podniosła zarzut zawyżenia roszczenia w zakresie kosztów windykacyjnych i opłaty przygotowawczej, które to koszty, jej zdaniem, przekraczają realnie poniesione przez powoda koszty.

W tym przedmiocie wskazać należy, iż Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie XVII AmA 39/14 wyrokiem z dnia 5 października 2017 r. podzielił stanowisko (...) o uznaniu za czyn nieuczciwej konkurencji stosowanie przez powoda opłaty przygotowawczej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń zrealizowanych w ramach tej opłaty.

Wyjaśnienia przy tym wymaga, iż rozszerzona prawomocność nie odnosi się do wszelkich stosunków regulowanych umowami zawierającymi klauzule o treści tożsamej lub zbliżonej do uznanej za niedozwoloną. Kognicja Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w ramach postępowania o uznanie postanowień wzorca za niedozwolone jest ograniczona, albowiem przeprowadzana przez ten sąd kontrola ma charakter abstrakcyjny i dotyczy wyłącznie treści postanowień zawartych we wzorcu, w oderwaniu o konkretny stosunek umowny (a nawet niezależnie od tego, czy doszło w ogóle do zawarcia umowy z wykorzystaniem tego wzorca). Postępowanie w sprawie kontroli abstrakcyjnej ma na celu wyłączenie stosowania pewnych postanowień wzorców, a nie postanowień umów. Wskazuje się więc, że nie można wykluczyć sporu co do legalności posługiwania się określonymi sformułowaniami, instytucjami czy rozwiązaniem w konkretnej umowie zawartej z udziałem innego przedsiębiorcy, aniżeli ten, który zastosował wzorzec uznany w pewnym zakresie za niedozwolony. Nie można też a priori próbować mechanicznego przenoszenia oceny abuzywności z wyroku zapadłego w odniesieniu do innego postanowienia wzorca. Może się okazać, że ustalona w zgodzie z dyrektywami art. 65 i 385 KC treść konkretnego postanowienia nie jest wcale materialnie zbieżna z uznanymi za niedozwolone. Nawet bowiem niewielkie zmiany językowe mogą istotnie modyfikować ogólny sens postanowienia, a literalnie tożsame klauzule - *in concreto* realizować inny cel (tak wyr. SN z 12.2.2014 r. (III SK 18/13, L.). Zatem przed sądem powszechnym dokonywana jest kontrola „*in concreto*” co oznacza, że jest dokonywana w odniesieniu do danego stosunku prawnego i nie może abstrahować od okoliczności konkretnie rozpoznawanego przypadku. Innymi słowy, nawet w sytuacji, gdy umowa zawiera postanowienie, które jest uznane za niedozwolone, to w sposób automatyczny

nie prowadzi to do uznania, że jest ono niedozwolone i nie wiąże. Każdorazowo, bowiem należy ocenić czy spełnione zostały przewidziane w art. 385¹ § 1 k.c. (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 maja 2015 r., I ACa 16/15). W rezultacie Sąd jest zobowiązany sam dokonać indywidualnej kontroli abuzywności spornego postanowienia w kontekście całokształtu okoliczności sprawy.

Mając zatem na uwadze powyższe zważyć należy, iż strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy zawartej w dniu 1 lipca 2014 r. były dla jej stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem. Umowy konsumenckie podlegają ocenie w świetle klauzuli generalnej z art. 385¹ § 1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez oferenta (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 czerwca 2007 roku, VI Ca 228/07).

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Postanowienie umowy może zatem zostać uznane za niedozwolone po łącznym spełnieniu wskazanych wyżej przesłanek. Kodeks cywilny w art. 22¹ pod pojęciem konsumenta wskazuje osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki nie była związana z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwanego.

Obie wskazane w art. 385¹ § 1 k.c. formuły prawne służą ocenie tego, czy klauzule umowne przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I CK 832/04).

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, która to sprzeczność rażąco narusza jego interesy. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 2011 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt VI ACa 262/11 istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Działania te potocznie określa się jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

W ocenie Sądu postanowienia umowy z dnia 1 lipca 2014 r. są niedozwolone w zakresie, w jakim przewidywały obowiązek uiszczenia przez pożyczkobiorcę „opłaty przygotowawczej” oraz poniesienia kosztów z tytułu działań upominawczo – windykacyjnych oraz w zakresie tzw. „opłaty administracyjnej” w określonej w umowie wysokości. Ocena nieuczciwego charakteru postanowienia umownego w ramach kontroli abstrakcyjnej wymagała dokonania przez Sąd weryfikacji „przyzwoitości” konkretnej klauzuli. Sąd powinien ustalić, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli. Jeżeli konsument byłby w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia nie było, należy przyjąć, że ma ono charakter nieuczciwy. Przy powyższej ocenie założeniem powinno być, że to konsument

ma być głównym beneficjentem rywalizacji między przedsiębiorcami (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 maja 2010 roku, VI ACa 1256/09).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że zapisy umowny, które zastrzegają konieczność uiszczania świadczeń ubocznych w postaci „opłaty przygotowawczej” oraz „opłaty administracyjnej” oraz ponoszenia kosztów czynności upominawczo – windykacyjnych na poziomie określonym we wzorcu, ewidentnie naruszają interesy konsumenta oraz kształtują jego prawa w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a tym samym stanowią klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. i należy uznać je za godzące w równowagę kontraktową tego stosunku. Skutkuje to ich bezskutecznością w zakresie wysokości przedmiotowych opłat.

Powód - już w samej treści umowy - wskazał, że mimo, iż bezpośrednio oprocentowanie pożyczki wynosi 9% to rzeczywista roczna stopa oprocentowania pożyczki (ukryta de facto w opłatach dodatkowych) wynosi 67,76 %. W rozstrzyganym stanie faktycznym nie pozostaje zatem wątpliwym, że ustalone jednostronnie przez pożyczkodawcę zapisy umowne zmierzały w istocie do obejścia ustawy w zakresie odsetek maksymalnych, umożliwiając powodowi czerpanie korzyści wielokrotnie wyższych niż te, które mógłby uzyskać stosując maksymalne oprocentowanie pożyczki. Ustalone w tym zakresie zapisy pozostają zatem w sprzeczności z art. 58 k.c. i wobec braku odpowiednich przepisów ustawowych – należy je uznać za nieważne.

Niewątpliwie również pobierane opłaty należało uznać za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Przywołać należy w tym kontekście treść przepisu art. 353¹ k.c., stosownie do którego treść lub cel stosunku prawnego ułożonego przez strony nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Zdaniem Sądu zapisy postanowień umowy pożyczki, sprzeczne są z zasadami współzycia społecznego i kształtują obowiązki drugiej strony umowy (pożyczkobiorcy – pozwanego) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Określone bowiem przez stronę powodową opłaty i koszty nie mają jakiegokolwiek uzasadnienia i powiązana ekonomicznego z poniesionymi rzeczywiście wydatkami.

W ocenie Sądu dodatkowe koszty pożyczki w postaci opłaty przygotowawczej czy administracyjnej należało uznać nie tylko za zawyżone ale także faktycznie nieuzasadnione. Strona powodowa nie udowodniła bowiem w toku niniejszego postępowania, aby opłaty te były niezbędne, że wydatki zostały poniesione i to w wysokości wskazanej w treści umowy i pozwu.

Powód nie wykazał na co - w istocie - złożyła się opłata w kwocie aż 361,67 zł związana z udzieleniem pożyczki i jakie czynności uzasadniały jej tak znaczną wysokość. Biorąc natomiast pod uwagę fakt, iż umowa sporządzona została na stosowanym przez stronę wzorcu umownym koniecznym było jedynie jego uzupełnienie o kolejny nr ewidencyjny umowy, aktualną datę, dane pozwanego, kwotę udzielonej pożyczki oraz harmonogram spłaty. Czynności tych nie sposób uznać za pracochłonne i wobec tego nie uzasadniały obciążeniem pozwanej tak wysoką opłatą przygotowawczą.

Co wymaga ponownego podkreślenia, w ocenie Sądu regulacje te stanowiły próbę ominięcia przepisów dotyczących odsetek maksymalnych (art. 359 §2¹, §2² i §2³ k.c.).

Sąd nie znalazł również żadnej podstawy do obciążenia pozwanej poniesionymi przez stronę powodową kosztami działań określonych jako koszt „koszty przygotowania i wysyłki monitów, wezwania do zapłaty oraz koszt przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego”. Trudno uznać za zasadne przerzucanie na klientów kosztów prowadzenia windykacji przedsądowej przez podmiot zajmujący się zawodowo udzielaniem pożyczek gotówkowych. Koszty takowe związane są z ryzykiem prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług finansowych i winny być w kalkulowane przez przedsiębiorcę w poczet kosztów bieżącej działalności, a konieczność ich ponoszenia zabezpieczona w inny sposób niż bezpośrednio obciążanie nimi pożyczkobiorców po dniu wymagalności należności. Z powodów wskazanych powyżej, kwestionowane postanowienia umowy są nieważne w takiej części, w jakiej – w okolicznościach sprawy – zasady współzycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 i 3 k.c.).

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd zasądził jedynie kwotę należności głównej wraz z odsetkami skumulowanymi na dzień wniesienia pozwu i z dalszymi odsetkami zgodnie z żądaniem pozwu. W pozostałym zakresie – z przyczyn o jakich mowa powyżej – powództwo podlegało oddaleniu o czym Sąd orzekł jak w punkcie II sentencji.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt III sentencji, na podstawie przepisów art. 100 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. przy zastosowaniu § 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...). Na koszty poniesione przez powoda złożyło się: wynagrodzenie pełnomocnika w stawce minimalnej – 600 zł, opłata od pozwu – 100 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł. Powód wygrał sprawę w 76 % i w takim też stopniu pozwana była zobowiązana do zwrotu na rzecz powoda poniesionych przez niego kosztów procesu.

SSR Małgorzata Andrzejkiewicz

Sygn. akt I C 1641/15 Dnia 2 maja 2018 r.

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki;
3. z wpływem lub za 21 dni.

SSR Małgorzata Andrzejkiewicz